

EUSKALTZAINDIAREN BARNE-JARDUNALDIAK: LARRABEA, EUSKALTZAINDIAREN ADIERAZPENA

Euskaltzaindiak, orain berriki bere 75. urteurrena ospatu ondoren, eta azken asteotan, 1995eko aurrekontuak direla eta, sortu diren arazoak bideratzeko asmoz, adierazpen hau egiten du:

1. Gertatuak gertatu, irudi luke Euskaltzaindiak zenbait Herri-Aginterengandik urte luzeetan izan duen konfiantza, bihotzez eskertzen duguna hemen, oro har bederen itzaltzen hasi dela orain. Egun dituen arazoak ez ditu izan aspaldiko urteetan.

2. Egia da defizit eta eskasia handia duela aurrekontuetan. Defizit hau 1993ko aurrekontuan sortu zen lehenbiziko aldiz, urte hartan hartu zuen diru kopurua baino 45 milioi gehiago gastatu behar izan baitzuen. Defizit honen arrazoia asko izan dira, hauen artean garrantzizkoenak honako hauek:

a) Sistematikoki zenbait Herri-Agintek aginduriko aurrekontuetako diruak ia beti berandu hartu izan ditu. Lekuko, aurtengo aurrekontuei dagokienez eskuratu gabe ditu urtarrilean hartu behar zituen diruak eta hortaz, martxoko hilabete honetan ez du ezin atzeratuzko ordainketei (soldatak, gizarte asegurantza, e.a.) aurre egiterik izango.

b) Herri-Agintek ongi zekiten moduan, Euskaltzaindiko langileen egoera bideratzeko zuzemenak jarri ziren 1992an Price Waterhouse etxeak egin auditoriaren ondoren. Horren ondorioz ezinbesteko soldata egokitze batzuk gertatu ziren eta, nahiz eta Herri-Agintek prozesu honen jabe izan diren, ez dute inolako baliabiderik jarri garaiz hornitzeko sortu izan diren behar berriak.

c) Gure dokumentazioak ongi erakusten duenez, zenbait erakundek alde aurretik idatziz emandako hitza ez dute bete eta Euskaltzaindiak jarri behar izan ditu zuzenean bere aurrekontutik gero inoiz ere eskuratu ez dituen aginduriko diruak. Horretan, batez ere zenbait argitalpenetan, milioi pezeta asko galdu ditu Euskaltzaindiak.

d) Sortuz joan den zuloa estaltzeko asmoz, eta batez ere ordainketak garaiz egiteko, mailegu bereziak eskatu behar izan ditu banku etxeetan, luzera begira horrekin zuloa areagotuz.

e) Bestetik, kontuan izan behar da 1994az geroztik Herri-Agintek murrizketa nabarmenak ezarri dizkiotela Euskaltzaindiari (urte horretan % 16an beheratu zen dirulaguntzaren kopurua).

3. Batez ere arrazoi horiengatik iritsi da Euskaltzaindia iritsi den egoerara. Zinez aitortzen du lehen aipaturiko konfiantza galtze hau mingarria izan dela, batez ere Euskaltzaindiak argi ikusi baitu dirua erraz aurkitu izan dela hizkuntzaren inguruko beste zenbait proiektutarako. Egoera larri hau nozitzen du Euskaltzaindiak, nahiz eta jakina den euskaltzainek orohar musutruk lan egiten dutela.

4. Euskaltzaindiak gogorarazi nahi du erakunde hau dela bakarra Autonomia Estatutuan espreski aipatzen dena hizkuntza kontuetarako, eta orain dela 75 urte izan zela sortua, eta zuzenean sortu zutela orain baliabideak murrizten ari zaizkion agintek. Oroitarazi nahi du, halaber, erakunde honek egiten duen lana ezin dela parekatu, ez bere historiaz, ez bere prestijioaz, ez eta hizkuntzaren batasunerako eta euskal gizartearen kohesiorako izan duen eginkizunaz, han-hemenka azken urteotan sortu izan diren zenbait elkarterekin. Herri-Agintek emandako dirua nola xahutzen den guztiek jakitea guztiz bidezkoa dela ukatu gabe ere, gogorarazi nahi du, aldi berean, azken urteotan kontrol burokratikoak, aspergarriak eta denbora galtze galantak ekarri dizkigutenak jasan behar zan dituela, Espainiako Gobernuak ematen dizkion dirulaguntzekin (eta milioi asko dira) gertatzen ez dena.

5. Baina hau da errealitatea eta konponbidean jarri behar dugu. Hori dela eta, honako neurri hauek proposatzen ditu Euskaltzaindiak Herri-Aginteen eztabaida daitezkeenak:

5.1. Defizitari dagokionez, badugu uste onez onean konponbidea aurkituko den defizit hori estaltzeko, 1993. urteari dagokion Fiskalizatze Txosten ofizialak zuzenean gomendatu duen bezala. Hori gertatzen ez bada, neurri hauek hartu beharko ditugu:

a) *Orotariko Euskal Hiztegia*-ren erredakzioa geldiarazi.

b) Euskaltzaindiko langileen lan erregulazioa. Horrek ordezkartzak eta egoitza nagusia ixtea ekar dezake.

Honekin kitatuko litzateke aurten maileguaren zorra.

5.2. Egoera berriari aurre egiteko:

a) Euskal Herriko Atlasa gelditu.

b) Batzordeak murriztu eta arau emaile ez diren batzordeak kendu.

c) Euskaltzainek eta batzordekideek ez dute kobratuko dietarik. Euskaltzaindiarentzat egiten diren lanak ere ez dira ordainduko, 1994tik aurrera gertatzen den bezala. Zuzendaritzakoek eta ordezkariak ere ez dute ezer kobratuko. Hotelik ez da erabiliko eta gehienez ere 2.000 pta. ordainduko da otordu bakoitzeko.

Horretaz gain beste zenbait neurri hartuko ditu:

1) Bestelako diru iturriak aurkitu, orain gelditzen diren proiektuekin aurrera segitzeko, ahal den neurrian, horiek ere Euskaltzaindiarenak baitira. Fundazioa sortzeko oinarriak aztertuko ditu.

2) Euskaltzaindiaren langileen lanaren kudeaketa eta azterketa egin, ahalik eta etekinik handiena ateratzeko. Orobat lan moldeak gaurkotu.

3) Auditoriek zehaztu dituzten gomendioen artean bete ez direnak bideratzen saiatu.

Badakigu honek guztiak Euskaltzaindiaren lanaren abiada motelduko duela, baina aldi berean uste dugu oinarri onak izan daitezkeela hauek Euskaltzaindia berriz ere bere bidean maila apalagoan jakina, jartzeko.

Larrabea, Legutiano, 1995eko martxoaren 31n.

Ahobatez onartua

Jean Haritschelhar,
euskaltzainburua